

Asia: VN/538/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yleiset säännökset (Luku 1)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 1 ja sen perusteluista

3 § kohta 8. Soveltamisalan rajaus

Aluehallintovirastot pitävät johdonmukaisena ehdotusta rajata tietyillä edellytyksillä rehukäyttöön toimitettava materiaali jätelain soveltamisalan ulkopuolelle. Sama rajaus on jo aiemmin tehty tiettyjen sivutuoteasetuksen mukaisten eläinperäisten materiaalien osalta kohdassa 6. Aluehallintovirastot haluavat asiaan liittyen kuitenkin huomauttaa, että esimerkiksi turkiseläinrehun valmistusta on luvitettu sekä rehunvalmistuksena että jätteenkäsittelynä. Varastoitavan jätteen määrää on tällöin voitu rajoittaa ja varastolle on voitu määrätä jätevakuuus. Määräykset on tyypillisesti katsottu tarpeelliseksi kyseiselle toimialalle.

Kohdan 8 sanamuotoa ”8) aineisiin, jotka on tarkoitus käyttää rehuaineina...” aluehallintovirastot pitävät hieman tulkinnanvaraisena. Tarkoitus käyttää jättää vielä mahdollisuuden, ettei materiaalia ole velvollisuus käyttää. Tämä voi johtaa siihen, että otetaan vastaan liian suuria määriä materiaalia, joka pilaantuu jätteeksi. Sanamuoto voisi olla esimerkiksi ”8) aineisiin, jotka käytetään rehuaineina...”.

5a §. Sivutuotteet

Ehdotettu uusi 5 a § sisältää sivutuotteita koskevat kriteerit, jotka pysyvät ennallaan. Kun lupahakemukseen on sisällytettävä tiedot sivutuotteista (YSA:n muutosehdotus 3 § kohta 12) ja ratkaisu on myös perusteltava (YSA:n muutosehdotus 15 §), pykälä tulee luvanvaraisen toiminnan

osalta sovellettavaksi lupakäsittelyssä. Aluehallintovirastojen mielestä lainsäädännöllisesti jää edelleen epäselväksi, missä viranomaisessa ratkaistaan materiaalin sivutuotestatus, kun kyse on valtion lupaviranomaisen toimivaltaan kuuluva toiminta ja valvontaviranomaisena on ELY-keskus. Toiminnanharjoittajalle epäselvien ja -varmojen tilanteiden välttämiseksi, asia olisi selkeytettävä pykälässä tai asiaa on vähintään hallituksen esityksen perusteluissa selvennettävä. Aluehallintovirastot viittaavat tässä jätelakityöryhmän mietinnössä asiasta mainittuun.

5 b §. Jätteen luokittelun päättymisen (EOW)

Pykälä vastaa pitkälti aiempaa muotoilua, mutta pykälän 3 momentissa säädettäisiin tapauskohtaisesta jätteen luokittelun päättymisestä. Ehdotuksen mukaan jätteen hyödyntämistoimen harjoittaja arvioisi ja laatisi perustelut jätteen luokittelun päättymisestä pykälän 1 momentissa säädettyjen arviointiperusteiden mukaisesti. Tapauskohtainen ratkaisu voitaisiin tehdä vain sellaisen jätteen osalta, jolle ei ole Euroopan unionissa tai valtioneuvoston asetuksella säädetty arviointiperusteita. Arviointi ja perustelut olisi esitettävä toimivaltaiselle ympäristölupaviranomaiselle ratkaistavaksi toimintaa koskevassa ympäristölupahakemuksessa. Aluehallintovirasto pitää hyvänä sitä, että päätöksentekoa koskien asiaa on selkeytetty ja säädösten tasolla tuotu esiin se, että ympäristölupaviranomainen voi tapauskohtaisesti päättää jätteen luokittelun päättymisestä (ympäristölupapäätöksessä). Aluehallintovirastot katsovat, että pykälä vastaa pääosin tällä hetkellä yleisesti käytössä olevaa menettelyä ja ympäristöministeriön 30.8.2019 laatimaa muistiota ”Jätteen luokittelun päättymistä koskeva tapauskohtainen päätöksenteko”. Aluehallintovirastot toteavat, että em. muistio tulee päivittää vastaamaan pykälän hallintomenettelyä koskevaa osiota, mikäli pykälä hyväksytään ehdotetussa muodossa.

Kriteerit jätteen luokittelun päättymisestä perustuvat EU:n jätedirektiiviin, mutta menettelytapa ja toimivalta on kansallisesti säädettävissä. Aluehallintovirastojen mielestä usein haasteellisten EOW-hakemusten käsittely olisi alkuun keskitettävä valtion lupaviranomaiselle hakemusten käsittelytavan ja ratkaisujen yhdenmukaisuuden sekä toiminnanharjoittajien tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi eri puolilla maata. Pykäläesityksen mukaisesti toimittaessa päätöksiä tekevien viranomaisten määrä tulee olemaan suuri ja päätöksiä antavien toimielimien joukko, asiantuntemus ja organisoituminen kirjavaa, kun toimivaltaisista ympäristölupaviranomaisista ovat sekä valtio että kunnat.

Muutoksen tavoitteena on vahvistaa kiertotaloutta, mikä lisänee EOW-hakemusten määrää. Tämän vuoksi on tärkeää seurata jätteen luokittelun päättymistä koskevan sääntelyn täytäntöönpanoa ja toimivuutta. Aluehallintovirastojen USPA asianhallinta-järjestelmässä on EOW-hakemusten luokittelun perusteella melko vaivatonta kerätä tiedot EOW-ratkaisuista ja vireillä olevista hakemuksista.

Aluehallintovirastot haluavat muutosehdotukseen liittyen lisäksi huomauttaa, että jätteitä hyödynnetään ja niistä tehdään tuotteita ja väliraaka-aineita paitsi jätteenkäsittelylaitoksilla, myös eri teollisuudenaloilla.

Aluehallintovirastot myös katsovat, että niiden jätteiden osalta, joita syntyy yleisesti eri puolilla maata merkittäviä määriä, ja joiden hyödyntämiselle on selkeät markkinat, suosittaisiin 5 b §:n 2 momentin mahdollisuutta säätää jätteeksi luokittelun päättymisestä kansallisella asetuksella.

6 §. Muut määritelmät kohta 15 b) maantäyttö

Uutena määritelmänä jätelakiin tuodaan

15 b) maantäytöllä jätteen hyödyntämistä, jossa tarkoitukseen soveltuvaa vaaratonta jätettä käytetään louhittujen alueiden kunnostamisessa tai maisemointiin liittyvissä maarakennustöissä;

Tiukentuneiden kierrätysvaatimusten ja kaatopaikkojen jäteveron vuoksi jo nyt yhä enenevässä määrin haetaan ympäristölupia erilaisten jätemateriaalien käytölle maa-rakentamisessa (esimerkiksi kenttien ja meluvallien rakentaminen) hyödyntämisperusteella. Aluehallintovirastot toteavat yleisesti, että jätteen hyödyntäminen maantäyttönä tai muuten maarakentamisessa ja hyödyntämistä koskevat lupakäytännöt tarvitsevat pikaisesti ohjeistusta yhtenäisten käytäntöjen saattamiseksi eri puolille maata. Selvitettäväksi tulisi mm. millä kriteereillä ja maankäyttötavoilla voidaan jätteen käyttöä (maantäyttönä) pitää hyödyntämisenä.

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (Luku 2)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 2 ja sen perusteluista

-

Kunnan vastuulla oleva jätehuolto (luku 5)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 5 ja sen perusteluista

41 a § 2 ja 3 momentit

Kiinteistöllä tapahtuvaa pienimuotoista jätteen käsittelyä koskevan jätelain 41 a §:n 2 ja 3 momenttien tulisi koskea kaikkia niitä jätejakeita, joiden käsittely kiinteistöllä mahdollistetaan 1 momentilla. Esityksessä esim. veloitetaan jätteen haltija antamaan kunnan jätehuoltoviranomaiselle tiedot kiinteistökohtaisesta biojätteen käsittelystä, mutta samaa

velvoitetta ei ole asetettu saostus- ja umpisäiliölaitteen käsittelijälle, vaikka niiden käsittelyn aiheutuvat potentiaaliset ympäristö- ja terveyshaitat ovat suuremmat. Tulisi myös pohtia, pitäisikö pykälän 41 a mukaisen pienimuotoisen yhteisen käsittelyn ja ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukon 2 kohdan 13 f mukaisen ympäristölupaa edellyttävän ammattimaisen käsittelyn välistä eroa linjata selvemmin.

Tuottajavastuu ja juomapakkaukset (Luvut 6 ja 7)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 6 ja 7 sekä niiden perusteluista

-

Muut jätelain pykälät

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen muista luvuista ja niiden perusteluista

108 a §. Viranomaisten tehtävät aluskierrätysasetuksen toimeenpanossa.

Aluehallintovirasto katsoo, että pykälän mukaiset toimivaltamuutokset ovat tarpeellisia. Muutosehdotuksen mukaan aluehallintoviraston toimivaltaan kuuluisi edelleen aluskierrätysasetuksen 14 artiklassa tarkoitetun aluskierrätyslaitoksen lupa-asian käsittely, mutta aluskierrätysasetuksen 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun aluskierrätys-suunnitelman hyväksyminen siirrettäisiin aluehallintovirastolta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtäväksi. Aluskierrätys-suunnitelman hyväksyminen soveltuu aluehallintoviraston näkemyksen mukaan luonteeltaan paremmin valvontaviran-omaiselle, koska se liittyy selkeästi laitoksen toiminnan valvontaan. Koska aluskierrätys-suunnitelma on laadittava jokaisesta purettavaksi tarkoitetusta aluksesta erikseen ja suunnitelmia voi tulla vireille useita per vuosi, on selkeintä, että em. suunnitelman hyväksyy pykälän mukaisella menettelyllä laitoksen toimivaltainen valvontaviranomainen.

Muiden lakien muutettavat pykälät (ympäristönsuojelulaki, kemikaalilaki, rikoslaki ja laki rikesakkorikkomuksista)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ympäristönsuojelulakiin, kemikaalilakiin, rikoslakiin ja ehdotetuista pykälämuutoksista ja niiden perusteluista

-

Asetusyhteenvedo

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätealan asetuksiin ehdotettavien muutosten keskeisestä sisällöstä

Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista (331/2013) 35 §

Aluehallintovirastot katsovat, että ns. kaatopaikka-asetuksen 35 §:ään ehdotetut muutokset ovat tarpeellisia, mutta mahdollisesti riittämättömiä. Kaatopaikoista annetun valtioneuvoston asetuksen (331/2013) 35 §:ssä tarkoitetun poikkeuksen myöntämisedellytykset ovat korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytäntö huomioon ottaen tiukat ja esitetyillä muutoksilla ei olla lieventämässä poikkeusluvan myöntämisedellytyksiä. Mikäli poikkeuksen myöntämisen edellytyksiä on tarkoitus lieventää, edellä sanottuun pykälään tulisi tehdä selkeät muutokset, joiden tarkoitusta tulisi tarvittaessa vielä selventää perustelumuongissa. Tämä olisi tarpeen yhtenäisen ratkaisukäytännön saavuttamiseksi.

Nykyisellään säännös harvoin mahdollistaa poikkeusten myöntämistä muuta kuin tapauksissa, joissa korvaavaa käsittelykapasiteettia on rakenteilla. Aluehallintovirastot toteavat, että poikkeusten pidemmät enimmäismääräajat ovat tarpeen tietyille erityisjätejakeille, joille ei luotettavasti voida osoittaa olevan muuta käsittelyä kuin kaatopaikkasijoitus tai jos jätteille ei ole käsittelykapasiteettia, mutta sitä on todistetusti rakenteilla muutaman vuoden viiveellä. Kymmenen vuoden enimmäismääräaika kuitenkin tulisi aluehallintovirastojen mielestä käyttää hyvin harkiten ja harvoin. Hyvänä tukena päätöksenteossa sekä ratkaisujen yhtenäistämässä on ollut ympäristöministeriön muistio ”Orgaanisen jätteen kaatopaikkakiellon soveltaminen 25.6.2018”.

Tarkempi kannanotto pykälän muutoksen osalta ei ole mahdollinen, koska pykäläehdotusta ei ole vielä esitetty.

Aluehallintovirastot ehdottavat tässä yhteydessä myös selkeyttämään asetuksen liitteen 3 kohdan 2 taulukon 5 otsikointia. Mikäli se on tarkoitettu sovellettavaksi vain silloin, kun tavanomaisen jätettä ja vakaata reagoimatonta vaarallista jätettä sijoitetaan yhdessä, tämän tulisi näkyä selkeämmin jo kumotun valtioneuvoston päätöksen 861/1997 liitteen 2 kohdan 3.2.3. mukaisesti.

Vaikutusten arviointi

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perustelujen luvuista 4.2-5.

Aluehallintovirastot toteavat yleisenä kantanaan, että jätelainsäädännön muutosehdotus sisältää hyviä ja kunnianhimoisia kierrätystä lisääviä porrastettuja tavoitteita vuosille 2025–2035, joilla toteutetaan jätedirektiivin jäsenvaltioiden velvollisuudeksi säädettyjä tavoitteita. Jätteen erilliskeräysvelvoitteiden tiukentaminen ja ulottaminen kiinteistökohtaiseen keräykseen asuinkiinteistöillä ja muilla kiinteistöillä (esim. hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnan) on aluehallintovirastojen näkemyksen mukaan keskeistä em. tavoitteiden toteuttamiseksi.

Muutosehdotuksen viranomaisvaikutukset kohdistuvat verrattain vähän suoraan ympäristölupaviranomaisen toimintaan, kuten esitysluonnoksessakin todetaan. Sivutuotteeksi luokittelua ja jätteen luokittelun päättymistä koskevan sääntelyn nostaminen omiksi pykälikseen jätelaissa selkeyttää sääntelyä.

Lupaviranomaisen toimintaa koskevat lähinnä jätelaisissa jätteeksi luokittelun päättymistä (5 b §) ja aluskierrätystä (108 a §) koskevien säännösten sekä ns. kaatopaikka-asetuksen (331/2013) 35 §:n muutokset.

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perusteluiden muista osista ja muista mahdollisista asioista

-

Määrittäjä Päivi
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto - Aluehallintovirastojen
ympäristölupavastuualueiden yhteinen lausunto